nikání, třebas byla tu neuspokojená poptávka po lacinějších bytech. Proto jest na veřejné správě, aby tomuto zjevu čelila a sama se starala o potřebný počet laciných bytů.

Novým bytovým zákonem byl zřízen státní bytový úřad, který prostřednictvím zvláštních společností, nadaných různými výsadami, zejména co do vyvlastňování pozemků a osvobození od dávek a poplatků, má pečovati o to, aby byly zřizovány laciné byty, jejichž měsíční nájemné pohybuje se mezi 9 až 12.50 dolary za místnost.

Poznamenati dlužno, že nedostatek bytů s laciným nájemným byl také příčinou, že zákon o ochraně nájemníků státu Nového Yorku, který měl pozbýti účinnosti dnem 15. února 1926, byl prodloužen. Ochrany nájemníků, jejímž obsahem je jako u nás nejen ochrana před výpovědí, nýbrž i před zvyšováním nájemného, požívají tudíž i nadále na příklad v městě Novém Yorku byty s menším měsíčním nájemným než 20 dolarů za místnost.

Poslední indexová čísla (100 = 1913) jsou:

a) životních nákladů v prosinci 1925	177·9
b) nájemného v prosinci 1925	167·1
c) dělnických mezd za hodinu	237·9
za týden (o 17% pracovních hodin méně než v roce 1913)	222·1
d) stavebních nákladů v březnu 1926	175·5

*

Ze zpráv tu uvedených lze právem snad usuzovati, že soukromé stavební podnikání není z příčin, které leží v něm samém, v žádném státě, ve kterém trvá dosud ochrana nájemníků, s to, aby samo vlastní silou, bez pomoci z veřejných prostředků, uspokojilo v nejbližší době poptávku po laciných a zdravých bytech.

Způsoby a výše podpory jsou závislé nejen na finančních prostředcích státu a jednotlivých stavebníků, nýbrž hlavně také na měně a s ní na vývoji cen stavebních nákladů, a nikoli v poslední řadě i na organisaci hypotékárního a stavebního úvěru. Rozdíly a změny, místní i časové, v rozhodujících poměrech vyžadují jiných systémů podpory stavebního ruchu z veřejných prostředků.

Dr. Bronislav Wellek:

Poměr pensijního pojištění k invalidnímu a starobnímu podle zákona č. 221-1924.

O poměru pens. pojištění k invalidnímu a starobnímu podle zákona ze dne 9. října 1924, č. 221 Sb. z. a n. ustanovuje § 6 bod. e) cit. zákona toto:

Z povinného pojištění invalidního a starobního podle tohoto zákona jsou vyloučeni:

... e) osoby, podrobené pojištění podle právních předpisů o pens. pojištění soukromých zaměstnanců, čítajíc v to i osoby uvedené v § 2, odst. 1., č. 1 a 7 zákona ze dne 5. února 1920, č. 89 Sb. z. a n.,

a v § 9, č. 3 vládního nařízení ze dne 29. prosince 1921, č. 506 Sb. z. a n.

(Pozn.: § 2, odst. 1., č. 1 pens. zák. č. 89/1920 vyjímá z pens. pojištění osoby starší 55 let, § 2, odst. 1., 7 cit. zákona, požívající invalidního důchodu podle tohoto zákona, i když jsou zaměstnány v povolání, které by jinak zakládalo pojistnou povinnost podle pens. zákona. Totéž platí podle § 9, č. 3 vládního nařízení č. 506/1921 o zaměstnancích železničních, tam blíže označených.)

Ustanovení § 6, bodu e) zákona č. 221/1924 bylo by jednoduché a jasné, kdyby byly »osoby podrobené pojištění podle právních předpisů o pens. pojištění« totožny s okruhem osob, které podle § 1 pens. zákona de jure podléhají povinnému a nucenému pens. pojištění, tedy jenom osoby pens. pojištěním povinné. V praksi však věc vypadá jinak, neboť jsou také osoby pens. pojištěním nepovinné fakticky pojištěny, a to buď z formálních důvodů, aniž byla pojistná povinnost zkoumána, protože žádná strana nevznesla proti ní námitek, anebo vědomě dohodou stran, ač pojistná povinnost nepřicházela a priori v úvahu.

Chceme-li otázku, vztahuje-li se vyloučení § 6, bodu e) toliko na osoby ze zákona podrobené pens. pojištění, či také na zaměstnance fakticky pojištěné, správně řešiti, musíme si především uvědomiti, že zákon o t. zv. sociálním pojištění dělnickém teoreticky a zásadně podrobuje každého tomuto pojištění, kdo v republice Československé vykonává práce nebo služby na základě smluveného poměru pracovního, služebního a učňovského, tedy na př. také státní zaměstance, béře však zřetel na jiné pojištění nebo zaopatření, je-li alespoň rovnocenné. Nebylo tudíž intencí zákonodárce, aby zavedením sociálního pojištění dělnického zasahoval rušivě do stávajících poměrů a nabytých práv, nýbrž chce každému zaměstnanci zabezpečiti minimální zákonné nároky zaopatřovací, nezískal-li — aspoň v případech zákonem výslovně uvedených — stejných nebo vyšších nároků jinde.

Kdybychom — podle zásady »Privilegia sunt stricte interpretanda« — nejužším výkladem omezovali vyloučení podle § 6, bodu 3. jedině na osoby pens. pojištěním povinné, vedlo by to v praksi k velmi nevítaným důsledkům. Neboť pak by všichni pouze fakticky pojištění nepovinní pojištěnci museli být dnem 30. června 1926 u nositele pens. pojištění odhlášeni a u příslušné okresní pojišťovny přihlášeni a nastala by otázka, zda pens. pojištění dotyčného zaměstnance by mohlo býti vedle dělnického pojištění zachováno dále jako dobrovolné pojištění (§ 28 p. z.) nebo placením uznávajícího poplatku (§ 27 a) p. z.), což by vedlo k zásadně nevítanému dvojitému pojištění, anebo zda by muselo býti likvidováno buď vrácením prémií (§ 25 p. z.) nebo převodem prémiové reservy (§ 241, odst. 2. zák. č. 221/1924).

Tomuto postupu vadí však právní moc výměrů nebo rozhodnutí o pens. pojištění vydaných nositelem pens. pojištění nebo v případě sporu administrativními instancemi a okolnost, že — alespoň u Všeob. pens. ústavu — nebylo mezi povinnými a nepovinnými členy rozlišováno, nýbrž pojištění stejným způsobem prováděno, jakmile byl zaměstnanec přihlášen a pojistný výměr vydán, aniž strana podala proti němu námitek.

Dodatečné rozlišování povinných a nepovinných pojištěnců bylo by technicky nemožné a každý pokus revidovati nyní pojištěnce po stránce pojistné povinnosti vedl by ke spoustě zbytečných sporů. Mohlo by vésti k přímo absurdním důsledkům, kdyby na př. o pojistné povinnosti kvalifikovaného dělníka, nacházejícího se na rozhraní okruhu osob povinných pens. pojištěním a osob podléhajících invalidnímu a starobnímu pojištění dělnickému, rozhodovaly úřady podle prvního i druhého zákona příslušné. Proto nezbývá než respektovati rozhodnutí instancí podle staršího pens. zákona, které je již zde, a podrobiti se i se stanoviska mladšího, novějšího zákona, jeho právoplatnosti.

Proto je účelnější vykládati cit. ustanovení tak, že se vztahuje na každého pojištěnce nositele pens. pojištění, čemuž nasvědčuje také, že i osoby, za něž se platí pouze zaměstnavatelský příspěvek podle § 2, odst. 2. p. z., které tedy již nejsou povinně pojištěny, jsou z pojištění podle § 6, bodu e) zák. č. 221/1924 vyloučeny.

Další argument je zákon ze dne 1. července 1926, č. 117 Sb. z. a n., jenž v § 1, pokud jde o nemocenské pojištění, výslovně uvádí »i osoby u pens. ústavů skutečně pojištěné«. Když se jim v tomto zákoně přiznává jakési privilegované postavení vůči zákonu č. 221/24, pokud jde o nemoc. pojištění, nebylo by důsledným, kdyby jim nebylo přiznáváno, pokud jde o invalidní a starobní pojištění podle stejného zákona. Dlužno tudíž uznati a zachovati status quo aspoň do novelisace pens. zákona.

Z toho plyne, pokud jde o pojištěnce Všeob. pens. ústavu a náhradních ústavů, jichž pojištění se stalo právoplatným nehledíc k tomu, zda de jure pojistné povinnosti podléhají čili nic, že ani zaměstnavatel nemá práva odhlásiti takového dosud nepovinně pojištěného zaměstnance z právoplatného pens. pojištění ani zaměstnanec není povinen odhlásiti se z pens. pojištění a přejíti k pojištění u nositele pojištění podle zák. č. 221/24, a že také nositel pens. pojištění není oprávněn vyloučiti takové dosud nepovinně pojištěné členy z členství a předati je nositeli pojištění podle zák. č. 221/24. Nejsou tudíž také okresní pojišťovny oprávněny za tyto pens. pojištěné osoby předepisovati příspěvky na invalidní a starobní pojištění podle zák. č. 221/24.

Jinak se má věc u pojištěnců některých náhradních ústavů, kteří byli v plném vědomí, že pojistné povinnosti podle pens. zák. nepodléhají, dobrovolně přihlášení jako n e p o v i n n í členové u dotyčného ústavu a správním výborem jako nepovinní členové přijati.

Za jakých předpokladů může býti toto dobrovolně uzavřené pojištění nepovinných členů zrušeno a jakým způsobem musí býti likvidováno, dlužno posuzovati podle stanov toho kterého náhradního ústavu.

Uzná-li se, že toto pojišťování nepovinných členů bylo jakousi soukromoprávní funkcí náhradního ústavu, tedy nikoliv pojištění podle pens. zákona (takové zbytky dřívějšího soukromoprávního pojišťování nebo dokonce služebního nebo pens. normálu, upravujícího poměr zaměstnance k zaměstnavateli, nacházejí se ve stanovách mnohých náhradních ústavů), možno přenechati zrušení nebo zachování tohoto pojištění úplně dohodě mezi ústavem, jenž

musí dbáti předpisů stanov, zaměstnavatelem, jenž přispívá nejméně polovicí na placení prémií, a zaměstnancem, jenž má zájem na zachování výhodnějšího pojištění. Jinak by musela býti řešena otázka, vztahuje-li se též na tyto případy povinnost převésti prémiovou reservu na Ústřední sociální pojišťovnu, stanovená v § 241, odst. 2. zákona č. 221/1924. Není mimo všechnu pochybnost, má-li toto ustanovení jen na mysli v s t u p do z a m ě s t n á n í povinně pojištěného podle cit. zákona, který se stal po 30. červnu 1926, t. j. ode dne platnosti tohoto zákona, při čemž dřívější pojištění podle pensijního zákona mohlo býti bezprostředně před tímto vstupem nebo také v odlehlejší, i dávno před 1. červencem 1926 ležící době, anebo vztahuje-li se také na kolektivní přechody z pojištění podle pens. zákona do pojištění u Ú. S. P. způsobené pouhým faktem, že zákon č. 221/24 vstoupil dnem 1. července 1926 v platnost.

Vždyť analogie ustanovení § 2, odst. 1., bodu 1 p. z. (»Z pojistné povinnosti jsou vyňati: 1. zaměstnanci, kteří teprve po dokonaném 55. roku věku svého vstupují po prvé do zaměstnání zakládajícího pojistnou povinnost«) a jeho výklad judikaturou (»Zákon nemá v § 2, odst. 1., bodu 1, na mysli jen toho, kdo n o v ě vstupuje do zaměstnání, které zakládá pojistnou povinnost, nýbrž i každého, jehož zaměstnání teprve pozdější normou zákonnou prohlášeno bylo za zaměstnání pens. pojištění zakládající.« Viz nález nejv. správního soudu ze dne 31. března 1924, č. 4440/20, Bohuslav č. 3416 a mnoho jiných) potvrzuje, že vstupem do zaměstnání povinně pojištěného podle zákona č. 221/1924 nemusí býti míněna toliko změna v zaměstnání, nýbrž také okolnost, že nezměněné zaměstnání od platnosti nového zákona zakládá pojistou povinnost, které tu dříve nebylo. Jakmile by bylo uznáno, že Ú. S. P. i v těchto případech jest oprávněna žádati od náhradního ústavu převod prémiové reservy, nebyla by možna likvidace vrácením prémií neb vyplácením odbytného v rámci stanov bez zřetele na nový zákon, nýbrž zákon ten by zasahoval do stanovami nabytých práv.

I tu bych se přimlouval — nebudou-li činěny obtíže se strany zaměstnavatele — za zachování statu quo do novelisace pensijního zákona.

Neboť na všechny v tomto článku nadhozené otázky, které vznikají jednak nedostatkem přechodných ustanovení v zákoně č. 221/1924, jednak časovou mezerou mezi jeho platností a novelisací zákona pensijního, bude museti dáti novelisovaný pensijní zákon přesnou a jednoznačnou odpověď.

Do té doby však doporučovalo by se upraviti věc podle praktické potřeby a především se zřetelem na zájmy pojištěnců rozumnou dohodou zúčastněných nositelů pojištění, která by mohla býti — k uvarování se pochybností a zbytečných sporů — uznána a vyhlášena výnosem ministerstva sociální péče a jako platná uznána v přechodních ustanoveních novelisovaného pensijního zákona.